MILIEU ADVIESBUREAU
Eco Reest

Advies vanuit een groen hart

Nader inventariserend onderzoek vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen en steenmarter ter plaatse van:

Barentszstraat, Tasmanstraat en Van Noortstraat te Hoogezand

projectnummer

221128

TITELBLAD

RAPPORT			
Type onderzoek	Nader inventariserend onderzoek vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen en steenmarter		
Locatie onderzoek	Barentszstraat, Tasmanstraat en Van Noortstraat te Hoogezand		
Projectnummer	221128		
Projectleider	[redacted]		
Auteur	[redacted]		
Controle en vrijgave	[redacted]		
Versie rapport	Versie:	Datum:	Reden vervallen:
	1.0	27 oktober 2023	Vigerende versie
Paraaf vrijgave	[redacted]		

OPDRACHTGEVER	
Naam	Lefier
Contactpersoon	[redacted]
Adres	Postbus 2102, 7801 CC EMMEN

UITGEVOERD DOOR

MILIEU ADVIESBUREAU Eco Reest

info@ecoreest.nl
www.ecoreest.nl

Kantoor Hoogeveen
Elbe 2
7908 HB Hoogeveen
0528 373 982

Kantoor Almere
Landdrostdreef 124
1314 SK Almere
036 82 00 397

Kantoor Groningen
Friesestraatweg 213 A-D
9743 AD Groningen
0596 633 355

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens “NEN-EN-ISO 9001:2015”, voor het geven van milieukundig advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen en gebouwen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van bodemonderzoek en -sanering, ecologie, asbestinventarisaties en sloopbegeleiding.

Eco Reest BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Dit onderzoek en advies is tot stand gekomen onafhankelijk van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van de ontheffingen en correspondentie met bevoegde gezagen van het Netwerk Groene Bureaus met betrekking tot Wet natuurbescherming.

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een nader onderzoek vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen en steenmarterdat is uitgevoerd ter plaatse van Barentszstraat, Tasmanstraat en Van Noortstraat te Hoogezand, in opdracht van Lefier. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen. De gebruikte foto’s zijn afkomstig van Eco Reest, tenzij anders vermeld.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is, de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken en het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt.
© 2023 Eco Reest BV.
Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding.
Wijze van citeren: Eco Reest 2023 Hoogezand_221128_ Barentszstraat, Tasmanstraat en Van Noortstraat _NO

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1. INLEIDING 4
1.1 Aanleiding en doelstelling 4
1.2 Wettelijk kader 4
1.2.1 Bescherming soorten van de Vogelrichtlijn 5
1.2.2 Bescherming soorten van de Habitatrichtlijn en verdragen Bern en Bonn 5
1.2.3 Bescherming andere soorten 6
1.3 Leeswijzer 6

2. PLANGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN 7
2.1 Beschrijving plangebied 7
2.2 Voorgenomen werkzaamheden en planning 11

3. ONDERZOEKSOPZET 12
3.1 Vleermuizen 12
3.2 Huismus 12
3.3 Gierzwaluw 13
3.4 Steenmarter 14

4. RESULTATEN VAN HET INVENTARISERENDE ONDERZOEK 15
4.1 Vleermuizen 15
4.1.1 Verblijfplaatsen 15
4.1.2 Foerageergebied 18
4.1.3 Vliegroutes 19
4.2 Huismus 19
4.3 Gierzwaluw 22
4.4 Steenmarter 23
4.5 Overige waarnemingen 25
4.5.1 Kauw 25
4.5.2 Egel 26

5. EFFECTBEOORDELING 27
5.1 Functie van het plangebied en effectbeoordeling 27
5.1.1 Vleermuizen 27
5.1.2 Jaarrond beschermde vogelnesten 27
5.1.3 Steenmarter 28
5.1.4 Niet jaarrond beschermde vogelnesten 28

6. JURIDISCHE VERVOLGSTAPPEN 30
6.1 Toets toepasbaarheid Aedes Gedragscode 30
6.2 Ontheffing 30
6.3 Mitigerende en compenserende maatregelen 31
6.3.1 Ecologische begeleiding 31
6.3.2 Bescherming vogels tijdens het broedseizoen 31
6.4 Zorgplicht 32
6.5 Conclusies 32
6.6 Verantwoording 32

LITERATUURLIJST 33

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek en het wettelijk kader.

1.1 Aanleiding en doelstelling

Lefier is voornemens om de woningen ter plaatse van de Barentszstraat, Tasmanstraat en Van Noortstraat te Hoogezand te slopen, alvorens nieuwbouw te realiseren.

In dat kader is door Eco Reest een quickscan uitgevoerd (rapportnummer 220896, datum 2 augustus 2022). Hieruit is naar voren gekomen dat de locatie geschikt is voor verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en steenmarter en jaarrond beschermde nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen.

Om vast te stellen of uit te sluiten dat zich verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten of functioneel leefgebied van één of meerdere beschermde soorten op de locatie bevinden is Eco Reest BV gevraagd nader inventariserend onderzoek uit te voeren naar vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen en steenmarter ter plaatse van Barentszstraat, Tasmanstraat en Van Noortstraat te Hoogezand.

Doel van het nader onderzoek is tweeledig:

1. Er wordt vastgesteld of en zo ja op welke manier, het plangebied deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van:
    - Gewone dwergvleermuis
    - Ruige dwergvleermuis
    - Laatvlieger
    - Gewone grootoorvleermuis
    - Meervleermuis
    - Huismus
    - Gierzwaluw
    - Steenmarter

2. Daarnaast wordt bepaald of de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming (Wnb) tot gevolg hebben.

1.2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Tot dat moment zijn de voor dit onderzoek relevante bepalingen opgenomen in de Wet natuurbescherming, daarna in de Omgevingswet. De verbodsbepalingen staan dan verwoord in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal). Hoewel de relevante regels en verbodsbepalingen dus vanaf 2024 in een ander wettelijk kader staan, zullen deze inhoudelijk niet veranderen.
Ook zal vanaf 2024 toestemming niet langer via ontheffingen verleend worden, maar zal – bij overtreding van de verbodsbepalingen – een vergunning moeten worden verkregen. Het bevoegde gezag blijft, zoals dat ook nu het geval is, de provincie.

In dit hoofdstuk wordt het actuele wettelijke kader (Wnb) besproken.

1.2.1 Bescherming soorten van de Vogelrichtlijn

De huismus en gierzwaluw zijn beschermde inheemse vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.1 lid 1 van de Wnb is het verboden om vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen
- Op grond van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 5 van de Wnb is het verbod, bedoeld in het vierde lid, niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen. Vanaf het moment dat de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Niet alleen het nest zelf maar ook de ecologisch functionele omgeving rond het nest valt onder de reikwijdte van de bescherming van artikel 3.1 lid2. Het gaat om de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Dit betekent ook dat activiteiten die het nest niet fysiek aantasten, maar wel de ecologisch functionele omgeving aantasten verboden kunnen zijn. Dit is het geval als het broedsucces negatief beïnvloed wordt. Bijvoorbeeld als een broedvogel zijn nestplek permanent verlaat. De aard en omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort.

Artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Een aantal vogelsoorten maakt het gehele jaar gebruik van hun nest of zijn niet in staat zelf een nieuw nest te maken. Nesten van deze soorten, waaronder huismus en gierzwaluw, zijn jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald.

1.2.2 Bescherming soorten van de Habitatrichtlijn en verdragen Bern en Bonn

Vleermuizen zijn een beschermde inheemse soortengroep als bedoeld in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn en is zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb is het verboden om soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, Bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels, opzettelijk in hun natuurlijk verspreidingsgebied te doden of te vangen.
- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen niet alleen de kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven maar ook die delen van de ecologisch functionele leefomgeving die noodzakelijk zijn voor het functioneren van de verschillende verblijfplaatsen. Dit houdt in dat essentiële vliegroutes en essentiële foerageergebieden onder de reikwijdte van de bescherming van de verblijfplaatsen vallen.

1.2.3 Bescherming andere soorten

In de Wet natuurbescherming is een lijst met nationaal beschermde soorten opgenomen. Hierop is artikel 3.10 van deze wet van toepassing. Lid 1 luidt als volgt:

Het is verboden:

a) in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wnb, opzettelijk te doden of te vangen;
b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of;
c) vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wnb, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Steenmarter valt onder deze bescherming. Provincies zijn bevoegd voor ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud van bijvoorbeeld bermen, watergangen en dergelijke vrijstelling te verlenen van een of meer van de verboden voor aangewezen soorten.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied besproken. Hoofdstuk 3 bevat een onderzoeksopzet. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. De effectbeoordeling van de resultaten staat in hoofdstuk 5. Besloten wordt met hoofdstuk 6, waarin besproken wordt welke juridische vervolgstappen aan de orde zijn voor het project.

2. PLANGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN

In dit hoofdstuk zijn het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied beschreven.

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit 160 woningen, gelegen in het noorden van de bebouwde kom van Hoogezand en zijn gelegen op de volgende adressen:

- Barentszstraat 1 tot en met 63 (32 woningen);
- Barentszstraat 2 tot en met 96 (48 woningen);
- Van Noortstraat 33 tot en met 79 (24 woningen);
- Van Noortstraat 44 tot en met 90 (24 woningen);
- Tasmanstraat 33 tot en met 63 (16 woningen);
- Tasmanstraat 34 tot en met 64 (16 woningen).

In figuur 2.1 en 2.2 is het plangebied op kaart weergegeven. Barentszstraat 2 tot en met 96 betreft een flatgebouw met drie woonlagen. Het platte dak is afgewerkt met een bitumendakbedekking. Opgaand groen is aanwezig in voor- en achtertuinen.

De woningen gelegen op de overige adressen aan de Barentszstraat en de woningen gelegen aan de Tasmanstraat en Van Noortstraat betreffen rijtjeswoningen met twee bouwlagen. De schuine daken zijn bedekt met dakpannen, ook zijn schoorstenen aanwezig. Opgaand groen is aanwezig in voor- en achtertuinen. Daarnaast zijn er in de directe omgeving enkele bomenrijen aanwezig. In figuren 2.3 tot en met 2.6 zijn overzichtsfoto’s opgenomen die een impressie geven van het plangebied.

De omgeving van het plangebied bestaat uit een woonwijk met straten, enkele bomenrijen en voor- en achtertuinen. Daarnaast is opgaand groen en oppervlaktewater aanwezig ter plaatse van begraafplaats ‘De Stille Hof” ten westen van het plangebied, op circa tweehonderd meter afstand. Oppervlaktewater is eveneens aanwezig in de vorm van Kieldiep ten westen van het plangebied op circa vierhonderd meter afstand.

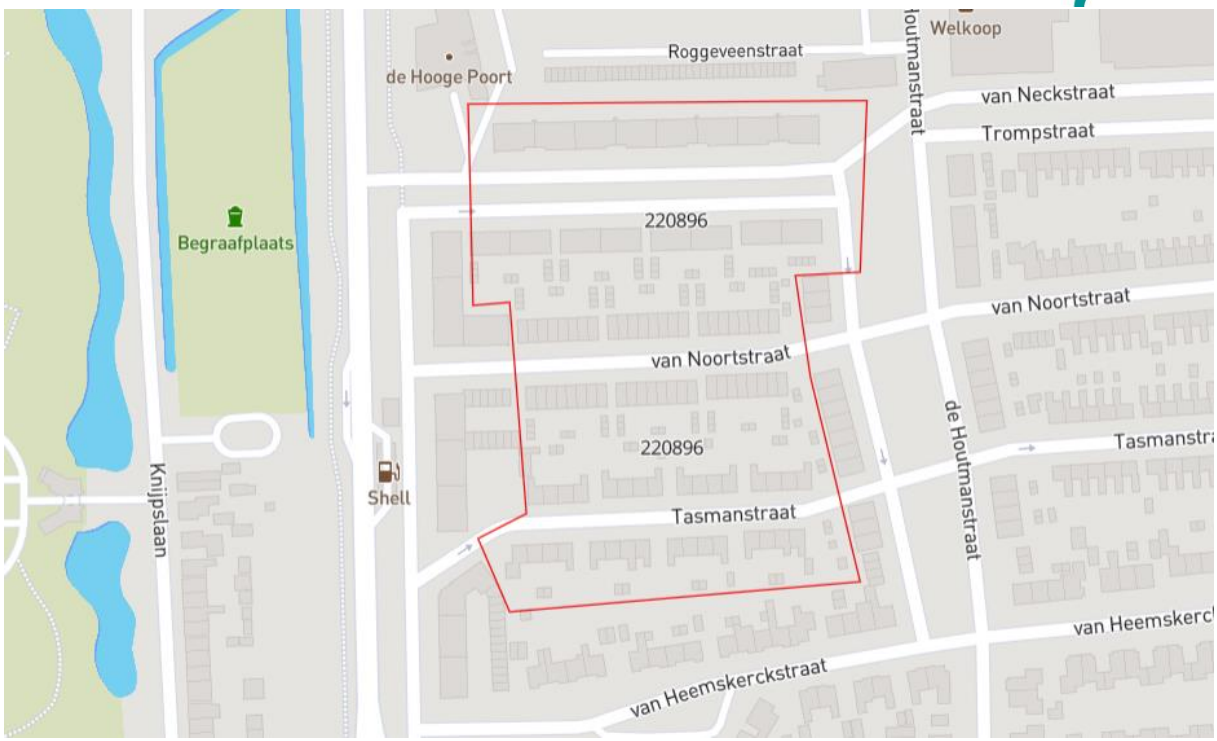

Figuur 2.1 De te slopen woningen zijn rood omkaderd (bron achtergrondkaart: Open Streetmap, 2022).

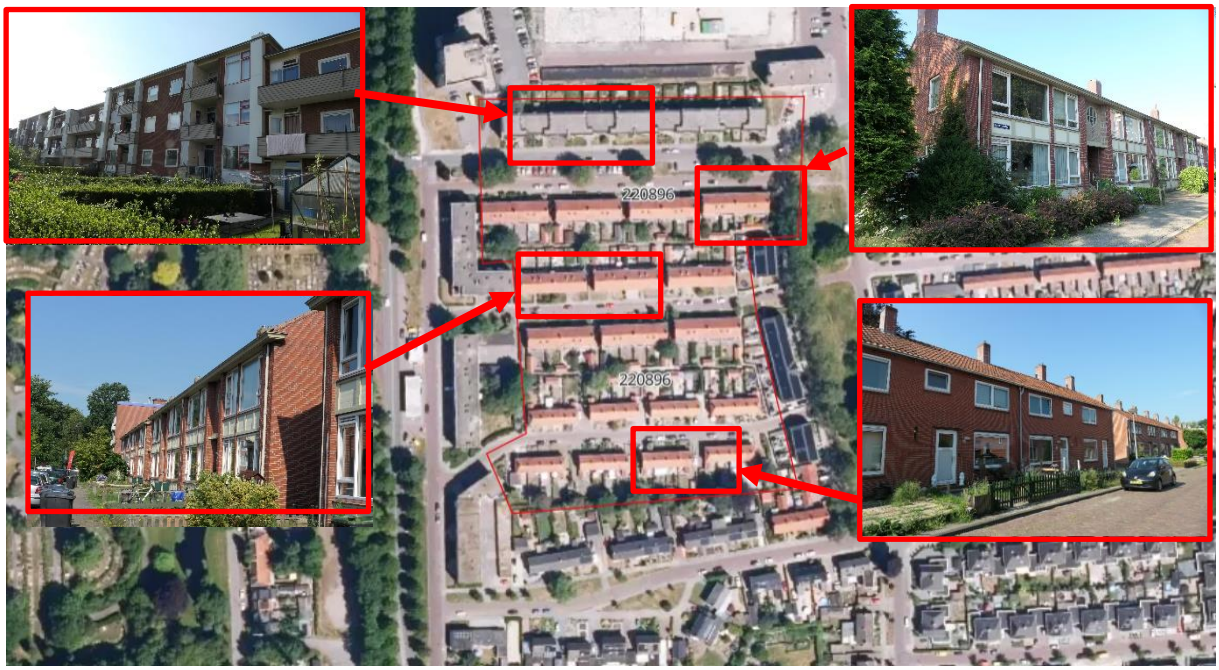

Figuur 2.2: De te slopen woningen. Eveneens weergegeven zijn de locaties van figuren 2.3 t/m 2.6 (bron achtergrondkaart: Open Streetmap, 2022).

Figuur 2.3 Barentszstraat 1 tot en met 15.

Figuur 2.4 Barentszstraat 2 tot en met 96.

Figuur 2.5 Van Noortstraat 60 t/m 88.

Figuur 2.6 Tasmanstraat 35 t/m 39 en 41 t/m 47.

2.2 Voorgenomen werkzaamheden en planning

De opdrachtgever is voornemens om de woningen ter plaatse van Barentszstraat, Tasmanstraat en Van Noortstraat te slopen en vervolgens nieuwbouw te realiseren. Hiervoor is een wijziging van het bestemmingsplan nodig. De werkzaamheden (sloop en nieuwbouw) vinden hoogstwaarschijnlijk gefaseerd plaats, waarbij de sloop van de eerste woningen naar verwachting februari/maart 2025 plaatsvindt, en de nieuwbouw vooralsnog in juli 2025 van start zal gaan. Een meer gedetailleerde planning is (nog) niet bekend.

Voor voorgenomen werkzaamheden is nog onduidelijk of en welke bomen gekapt worden. De bomenrij ter plaatse van Barentszstraat blijft waarschijnlijk behouden.

3. ONDERZOEKSOPZET

In dit hoofdstuk zijn de methoden van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

3.1 Vleermuizen

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen uit de meest recente versie van het Vleermuisprotocol (versie 2021). Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden door middel van zeven bezoekronden, in de periode van mei tot en met september (zie tabel 3.1). De verschillende onderzoeksrondes hebben als doel de verschillende verblijfplaatsen (kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven, winterverblijven) die vleermuizen door het jaar heen gebruiken in beeld te brengen. Tegelijkertijd met het onderzoek naar verblijfplaatsen zijn ook relevante aspecten van de ecologisch functionele leefomgeving onderzocht, namelijk vliegroutes en foerageergebieden.

Met behulp van een batdetector (Pettersson D240x of Anabat Scout) is de aanwezigheid van kraam-, zomer-, paar- of winterverblijfplaatsen van vleermuizen in de woningen in beeld gebracht. Gedurende de bezoeken is het plangebied onderzocht op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Zes onderzoeksronden hebben plaatsgevonden in de avonduren, na zonsondergang. Eén onderzoeksronde is uitgevoerd vanaf twee uur voor zonsopkomst. Hierbij zijn geluids- en visuele waarnemingen genoteerd en ultrasone geluiden van vleermuizen opgenomen.

De onderzoeken in de kraamperiode zijn met meer veldwerkers uitgevoerd dan in de paarperiode, omdat hierbij extra is gelet op in- en uitvliegende dieren, terwijl bij het onderzoek naar paarverblijven de nadruk lag op geluidswaarnemingen (baltsgeluiden).

Analyse van opgenomen vleermuisgeluiden heeft, waar nodig, plaatsgevonden met behulp van het programma Wavesurfer of BatExplorer. Hierbij is met behulp van sonogrammen het in het veld opgenomen geluid op soort gedetermineerd.

Het onderzoek naar vleermuizen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.1 Uitgevoerde onderzoeksronden vleermuizen

Ronde*	Datum (2023)	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
KR1**	22-5-2023	21:36	20:30	23:50	14	1	half bewolkt	droog	10
LV**	23-6-2023	22:00	21:00	00:00	18	1	licht bewolkt	droog	10
KR2	7-7-2023	05:13	02:15	05:15	11	1	onbewolkt	droog	6
ZW1	12-8-2023	21:05	00:00	02:00	18	2	half bewolkt	droog	1
PA1	15-8-2023	21:02	21:02	00.00	19	1	onbewolkt	droog	4
PA2	5-9-2023	20:16	20.16	23.16	25	2	onbewolkt	droog	4
ZW2	7-9-2023	20:14	00:00	02:00	19	2	onbewolkt	droog	1

*KR: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen, LV: Ronde kraam- en zomerverblijfplaatsen voor laatvlieger, PA: Ronde paarverblijfplaatsen, ZW: Ronde najaarszwerm
**Combinatieronde met gierzwaluwen

3.2 Huismus

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd overeenkomstig de eisen uit het Kennisdocument Huismuis (BIJ12, 2023). Dit document schrijft voor dat er twee veldbezoeken moeten plaatsvinden in de periode van 1 april tot 15 mei. Deze veldbezoeken moeten tussen 1 à 2 uur na zonsopkomst en 1 à 2 uur voor zonsondergang worden uitgevoerd bij droog weer.

Het doel van het nader onderzoek naar huismussen is het vaststellen of uitsluiten van jaarrond beschermde nestplaatsen van deze soort binnen het onderzoeksgebied. In geval er sprake is van nestelende huismussen in het onderzoeksgebied, is tevens vastgesteld om hoeveel nestplaatsen het gaat.

Tegelijk met het onderzoek naar de verblijfplaatsen zijn ook relevante aspecten van de functionele leefomgeving van huismussen onderzocht, zoals de aanwezigheid van geschikte begroeiing en foerageerplekken. Ook vindt er een omgevingsscan buiten het plangebied plaats, om te kunnen beoordelen of de omgeving functioneel leefgebied omvat, en mogelijk geschikte locaties voor verblijfplaatsen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een verrekijker om het exacte gedrag en de nestlocaties in detail te kunnen bepalen. Nestlocaties zijn vastgesteld op basis van nest-indicerende waarnemingen, zoals zingende mannetjes, bezoeken aan potentiële nestplaatsen, transport van nestmateriaal en transport van voedsel voor de jongen.

Het onderzoek naar huismussen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.2 Uitgevoerde onderzoeksronden huismus

Ronde*	Datum (2023)	Begintijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
HM1	21-4-2023	09:30	12	2	onbewolkt	droog	1
HM2	11-5-2023	09:55	12	2	geheel bewolkt	droog	1

*HM: huismusonderzoek

3.3 Gierzwaluw

Het doel van het nader onderzoek naar gierzwaluwen is het vaststellen of en zo ja hoe het onderzoeksgebied gebruikt wordt door gierzwaluwen. In geval er sprake is van nestelende gierzwaluwen in het onderzoeksgebied, is tevens vastgesteld om hoeveel nestplaatsen het gaat.

Tegelijk met het onderzoek naar de verblijfplaatsen zijn ook relevante aspecten van de functionele leefomgeving van gierzwaluwen onderzocht. Belangrijk is dat de nestplaatsen voldoende vrije ruimte heeft voor het uit- en aanvliegen. Ook vindt er een omgevingsscan buiten het plangebied plaats, om te kunnen beoordelen of er in de omgeving ook potentieel geschikte locaties voor verblijfplaatsen zijn.

Het onderzoek naar gierzwaluwen is uitgevoerd middels drie veldbezoeken in de avond (zie tabel 3.3) in de periode 1 juni tot 15 juli, conform het ten tijde van de uitvoering van het onderzoek actuele Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017). Hierbij is het onderzoek gestart één uur voor zonsondergang. In juli 2023 is een nieuwe versie van het Kennisdocument voor gierzwaluwen gepubliceerd, waarin de onderzoekstijden beperkt zijn aangepast. Voor het onderzoek in 2023 is het niet meer mogelijk geweest de onderzoekstijden aan te passen aan de nieuwste voorschriften.

Tijdens het onderzoek is ernaar gestreefd alle nestplaatsen exact vast te stellen, waarbij in- of uitvliegende of roepende gierzwaluwen zijn genoteerd. Om het aantal nestplaatsen op voldoende betrouwbare wijze vast te stellen, is de capaciteit aan onderzoekers aangepast aan het plangebied. Hiermee wordt ervoor zorggedragen dat gedurende het onderzoek het gehele onderzoeksgebied steeds kan worden overzien.

Het onderzoek naar gierzwaluwen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.3 Uitgevoerde onderzoeksronden gierzwaluw

Ronde*	Datum (2023)	Zon onder	Begintijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
GZ1**	22-5-2023	21:36	20:30	14	1	half bewolkt	droog	7
GZ2	6-6-2023	22:00	21:00	14	2	onbewolkt	droog	6
GZ3**	23-6-2023	22:00	21:00	18	1	licht bewolkt	droog	7

*GZ: gierzwaluwonderzoek
**Combinatieronde met vleermuizen

In verband met het lage aantal waarnemingen gedurende de eerste gierzwaluwronde, is gekozen om de tweede gierzwaluwronde met één persoon minder uit te voeren. Desondanks kon er een goed overzicht verkregen worden van de aanwezigheid van gierzwaluwen, aangezien ook gedurende de tweede ronde weinig activiteit was.

3.4 Steenmarter

De eerste stap in het nader onderzoek naar aanwezigheid steenmarter is een steekproef van een tiental schuurtjes behorende tot de rijtjeswoningen, om te bepalen of toegang mogelijk is. Daarnaast wordt ter plaatse van rommelhoekjes gekeken of er sporen van steenmarter aanwezigheid zijn.

De inspectie van de schuren heeft plaatsgevonden in combinatie met het huismusonderzoek. Dit onderzoek heeft op de volgende datum en met onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.2 Uitgevoerde onderzoeksronden steenmarter

Ronde*	Datum (2023)	Begintijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
SM	21-4-2023	09:30	12	2	onbewolkt	droog	1

*SM: Steenmarteronderzoek

4. RESULTATEN VAN HET INVENTARISERENDE ONDERZOEK

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied

Vanuit het dak van Barentszstraat 25 is een enkele uitvliegende laatvlieger waargenomen gedurende de zomer-/kraamperiode. Dit betekent dat er een zomerverblijfplaats van deze soort aanwezig is op het genoemde adres.

Op de Barentszstraat 26, 31, 45 en 47, de Tasmanstraat 41 en de Van Noortstraat 65 en 74 zijn uitvliegende en invliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Dit betekent dat zomerverblijfplaatsen van deze soort aanwezig zijn op de genoemde adressen. De invliegopeningen bevinden zich achter de dakgoot, regenpijp, onder kantpannen of onder loodslabben (zie ook figuur 4.3).

Op de Tasmanstraat 56 is een invliegende dwergvleermuis waargenomen onder de kantpan. Dit betekent dat er een zomerverblijfplaats aanwezig is op het genoemde adres. Er kon niet worden vastgesteld of het een gewone dwergvleermuis of een ruige dwergvleermuis betreft. Aangezien er geen kleine dwergvleermuizen in de omgeving bekend of waargenomen zijn, wordt uitgesloten dat het om een zomerverblijf van kleine dwergvleermuis gaat.

Op de Barentszstraat 61 is een paarroepende gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit betekent dat er een paarverblijfplaats van deze soort aanwezig is op de genoemde locatie. De invliegopening bevindt zich achter de regenpijp (figuur 4.2). Ook is een paarterritorium van gewone dwergvleermuis waargenomen bij de Barentszstraat 62 t/m 80. Het is onbekend waar de bijbehorende paarverblijfplaats zich bevindt, echter is dit vermoedelijk in hetzelfde woningblok.

Van gewone dwergvleermuis zijn zeven zomerverblijfplaatsen, één paarverblijfplaats en één paarterritorium met vermoedelijk een verblijfplaats binnen het plangebied aanwezig. Van laatvlieger is één zomerverblijfplaats aanwezig. Ook is één zomerverblijfplaats van gewone of ruige dwergvleermuis aanwezig.

De verblijfplaatsen bevinden zich vermoedelijke onder het dak, echter kan niet uitgesloten worden dat de vleermuizen via het dak ook de spouw kunnen bereiken.

Tabel 4.1 geeft een overzicht van de waargenomen verblijfplaatsen. De exacte locaties van de verblijfplaatsen zijn op kaart weergegevens in figuur 4.1. Figuur 4.2 en 4.3 zijn voorbeelden van waargenomen invliegopeningen van verblijfplaatsen.

Vooral de winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis zijn moeilijk aan te tonen. Er mag zekerheidshalve vanuit gegaan worden dat een plek die als zomerverblijfplaats van een mannetje in gebruik is, tevens ook als winterverblijf wordt gebruikt. Plekken met een paarverblijfplaats of een kraamkolonie kunnen ook als winterverblijf gebruikt worden. Binnen het onderzoeksterrein kunnen winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis niet worden uitgesloten, omdat zomer- en paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. Gezien het lage aantal dieren dat is waargenomen zal het niet om een massa winterverblijf gaan, maar om een verblijfplaats van één of enkele dieren.

Voor het vaststellen van aan- of afwezigheid van winterverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis bestaat in Nederland nog geen betrouwbare onderzoeksmethode. Als er in de herfst veel jagende en baltsende dieren worden waargenomen, dan kan ervan uit gegaan worden dat in de geëigende structuren met hoge waarschijnlijkheid ook overwinterende dieren aanwezig zullen zijn. Aanwezigheid van paarlocaties kan een indicatie zijn van mogelijke winterverblijven (Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*, BIJ12 versie 1.0 2017). Binnen het onderzoeksterrein kunnen winterverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis worden uitgesloten, omdat geen paarverblijfplaatsen in combinatie met veel jagende dieren zijn waargenomen.

Winterverblijfplaatsen van laatvlieger bevinden zich veelal in woonhuizen, hoofdzakelijk in spouwmuren en in mindere maten in dakconstructies (Verhees et al., 2023). Laatvlieger overwintert solitair of in kleine groepjes. Mogelijk wordt de zomerverblijfplaats binnen het plangebied ook gebruikt als winterverblijfplaats van laatvlieger.

Buiten het plangebied

Ook buiten het plangebied zijn enkele verblijfplaatsen waargenomen. Het gaat om twee paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, welke zich aan de Kerkstraat 25A en 131 bevinden, en drie zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, welke zich aan de Kerkstraat 75, 87 en 91 bevinden. De invliegopeningen van de zomerverblijfplaatsen bevinden zich onder de dakrand van het appartementencomplex, de invliegopeningen van de paarverblijfplaatsen zijn onbekend.

Tabel 4.1 Veldbezoeken en waarnemingen vleermuizen

Ronde	Adres	Vleermuissoort	Aantal dieren	Functie verblijfplaats	Invliegopening
Binnen plangebied					
KR1	Barentszstraat 25	Laatvlieger	1	Zomerverblijf	Op het dak
KR1	Barentszstraat 26	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Nabij regenpijp
PA2	Barentszstraat 31	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Nabij dakgoot op de hoek
PA2	Barentszstraat 45	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Exacte invliegopening onbekend
LV, KR2, PA2	Barentszstraat 47	Gewone dwergvleermuis	3	Zomerverblijf	Onder loodslabben en onder de dakgoot
PA1, PA2	Barentszstraat 61	Gewone dwergvleermuis	1	Paarverblijf	Nabij regenpijp (figuur 4.2)
PA2	Barentszstraat 62-80	Gewone dwergvleermuis	1	Paarterritorium	Onbekend
PA2	Van Noortstraat 65	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Kantpan
PA2	Van Noortstraat 74	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Kantpan
KR2	Tasmanstraat 41	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Derde kantpan vanaf schoorsteen
KR2	Tasmanstraat 56	Gewone of ruige dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Derde kantpan van boven (figuur 4.3)
Buiten plangebied					
ZW2	Kerkstraat 25A	Ruige dwergvleermuis	1	Paarverblijf	Onbekend
KR2	Kerkstraat 75	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Onder dakrand
LV	Kerkstraat 87	Gewone dwergvleermuis	1	Zomerverblijf	Onder dakrand
KR1	Kerkstraat 91	Gewone dwergvleermuis	3	Zomerverblijf	Onder dakrand
ZW2	Kerkstraat 131	Ruige dwergvleermuis	1	Paarverblijf	Onbekend

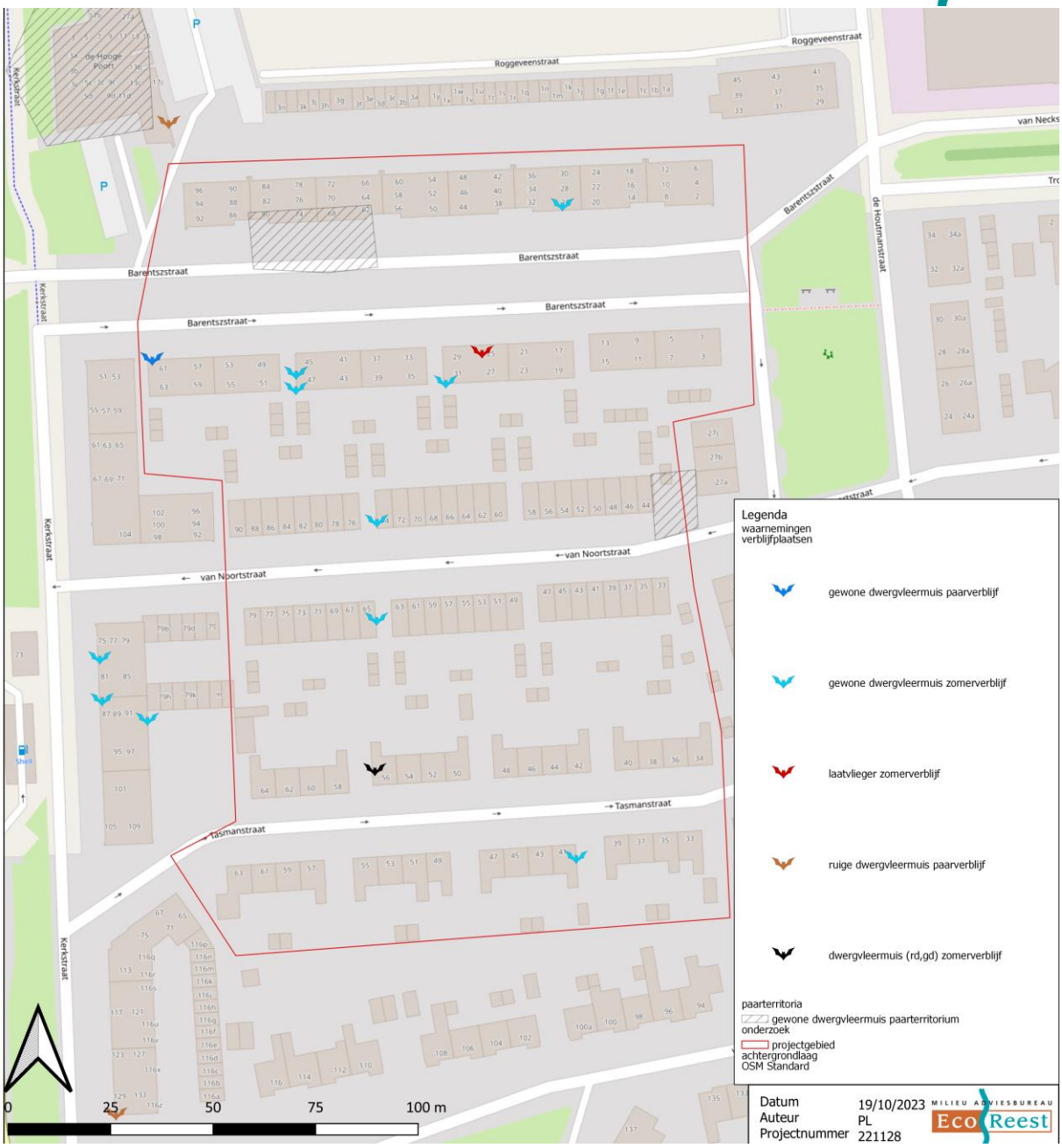

Figuur 4.1 Waarnemingen vleermuizen binnen en buiten het plangebied.

Figuur 4.2 Invliegopening paarverblijf gewone dwergvleermuis Barentszstraat 61.

Figuur 4.3 Invliegopening zomerverblijf gewone of ruige dwergvleermuis Tasmanstraat 56.

4.1.2 Foerageergebied

Het plangebied wordt gebruikt om te foerageren door gewone dwergvleermuis. Het gaat om lage aantallen, namelijk slechts enkele individuen. Bovendien is in de directe omgeving voldoende soortgelijk habitat aanwezig in de vorm van tuinen van omliggende woningen, de groenstrook ten oosten en de begraafplaats ten westen van het plangebied. Het gaat daarom niet om een essentieel foerageergebied.

4.1.3 Vliegroutes

Gedurende het onderzoek zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis overvliegend waargenomen binnen het plangebied. Deze waarnemingen zijn hoofdzakelijk langs de Barentszstraat gedaan en tussen de woningen aan de Barentszstraat en de Van Noortstraat. Het gaat om slechts enkele individuen. In de omgeving zijn alternatieve vliegroutes met lijnvormige elementen zoals bomenrijen voorhanden, zoals de parallelwegen en het Winschoterdiep (figuur 4.4). Er wordt daarom binnen of rond het plangebied geen essentiële vliegroutes verwacht.

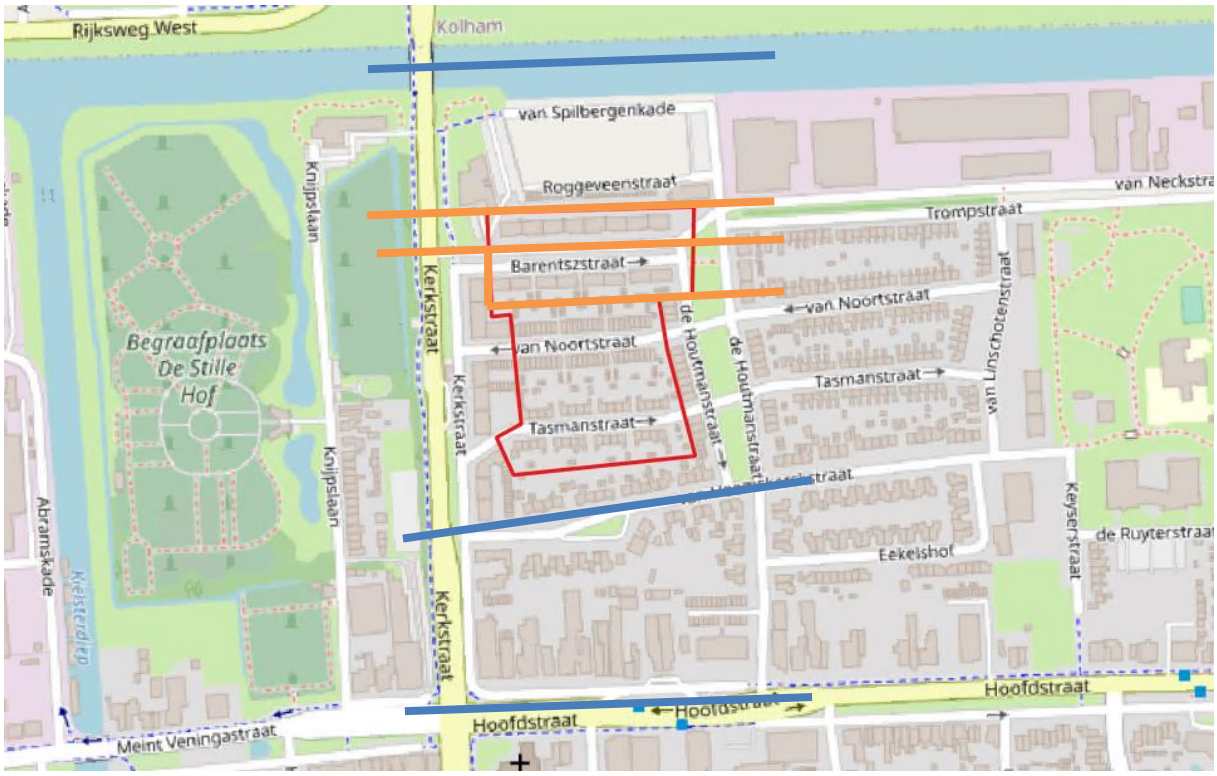

Figuur 4.4 Vermoedelijke (oranje lijnen) en alternatieve (donkerblauwe lijnen) vliegroutes voor vleermuizen binnen en in de omgeving van het plangebied (rood omlijnd).

4.2 Huismus

Tijdens het veldonderzoek zijn op diverse locaties nestplaatsen van huismussen waargenomen. Hierbij zijn zowel zingende mannetjes als bezoeken aan aanwezige nestplaatsen waargenomen. In totaal zijn er 46 nestplaatsen van huismussen aanwezig in het onderzoeksgebied.

Het onderzoeksgebied maakt ook deel uit van het foerageergebied en functioneel leefgebied van huismussen. In de voor- en achtertuinen van de woningen is veelal begroeiing aanwezig, waaronder wintergroene struiken en dichte heggen die dekking bieden (figuur 4.6).

In de omgeving van het plangebied zijn enkele alternatieven foerageergebieden aanwezig, zoals de tuinen van de omliggende woningen, de groenstroken ten oosten van het plangebied en de begraafplaats ten westen van het plangebied. Gezien de omvang van het plangebied en het hoge aantal nestplaatsen van huismus ten opzichte van de omgeving, bevat het plangebied essentieel foerageergebied voor huismussen.

De waargenomen nestlocaties zijn op kaart weergegeven in figuur 4.5. De adressen zijn tevens opgesomd in tabel 4.2. De nestplaatsen bevinden zich onder de eerste rij dakpannen.

Tabel 4.2 Overzicht waarnemingen huismus

Ronde	Adres	Locatie nestplaatsen	Aantal nesten
HM2	Barentszstraat 13	1e rij pannen	1
HM1	Barentszstraat 29	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Barentszstraat 33	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 37	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 41	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 45	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Barentszstraat 47	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 49	1e rij pannen	1
HM1	Barentszstraat 51	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Barentszstraat 53	1e rij pannen	2
HM2	Barentszstraat 61	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 43	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 47	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 48	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 50	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 52	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 54	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 56	1e rij pannen	1
HM2	Van Noortstraat 58	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 60	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 62	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 64	1e rij pannen	2
HM2	Van Noortstraat 65	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 66	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 70	1e rij pannen	2
HM2	Van Noortstraat 76	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 78	1e rij pannen	1
HM1	Van Noortstraat 80	1e rij pannen	1
HM2	Van Noortstraat 80	1e rij pannen (achterzijde)	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 84	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 86	1e rij pannen	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 86	1e rij pannen (achterzijde)	1
HM1, HM2	Van Noortstraat 88	1e rij pannen	2
HM1, HM2	Van Noortstraat 90	1e rij pannen	3

Figuur 4.5 Waarnemingen nestlocaties huismus.

Figuur 4.6 Voorbeeld van wintergroene begroeiing binnen het plangebied, wat dekking biedt aan huismus.

4.3 Gierzwaluw

Tijdens het veldonderzoek zijn op diverse locaties in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Hieruit wordt geconcludeerd dat er dertien nestplaatsen van gierzwaluw in het onderzoeksgebied aanwezig zijn.

Daarnaast zijn er in en direct rond het plangebied circa 25 tot 30 foeragerende gierzwaluwen waargenomen. Deze vertoonden meer binding met het gebied ten zuiden van het plangebied dan met de woningen binnen het plangebied. Vermoedelijk bevinden zich meer gierzwaluwnesten aan de Van Heemskerckstraat.

De waargenomen nestlocaties zijn op kaart weergegeven in figuur 4.7. De adressen zijn tevens opgesomd in tabel 4.3. De nestplaatsen bevinden zich onder ventilatiepannen, nokvorst, dakpannen en bij de ontluchtingspijp.

Tabel 4.3 Overzicht waarnemingen gierzwaluw

Ronde	Adres	Locatie nestplaatsen	Aantal nesten
GZ3	Barentszstraat 27	Ventilatiepan (figuur 4.8)	2
GZ2	Barentszstraat 31	Ventilatiepan	2
GZ3	Barentszstraat 45	Nokvorst	1
GZ1, GZ3	Barentszstraat 47	Ventilatiepan	2
GZ3	Barentszstraat 47	1e rij pannen	1
GZ3	Barentszstraat 59	Ventilatiepan	1
GZ3	Barentszstraat 59	Bij zwarte ontluchtingspijp (figuur 4.9)	1
GZ2, GZ3	Van Noortstraat 60	Op de hoek bij de dakgoot en onderste pan	1
GZ1	Van Noortstraat 60	1e rij pannen	1
GZ1	Van Noortstraat 76	Dakpan	1

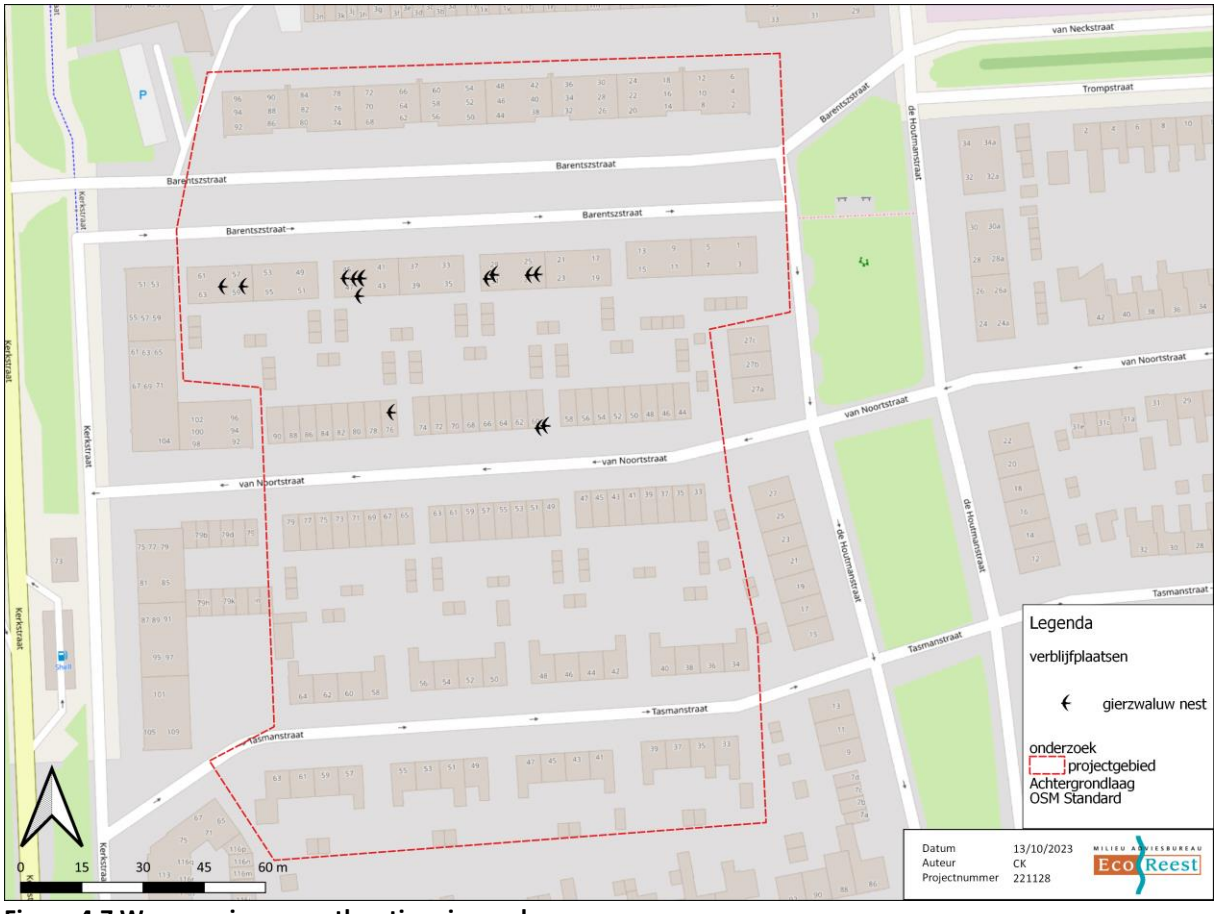

Figuur 4.7 Waarnemingen nestlocaties gierzwaluw.

Figuur 4.8 Invliegopening van gierzwaluwnest aan de Barentszstraat 27.

Figuur 4.9 Invliegopening van gierzwaluwnest aan de Barentszstraat 59.

4.4 Steenmarter

Tijdens het veldbezoek zijn bij de schuren van de woningen geen openingen gevonden welke steenmarter toegang geven tot de ruimtes. Ook zijn geen sporen waargenomen van steenmarter ter plaatse van de rommelhoekjes of direct rond de woningen. Tijdens het onderzoek naar vleermuizen zijn meerdere waarnemingen van steenmarter ter plaatse van het plangebied gedaan (figuur 4.10). Het betreft enkele individuen welke zich door het plangebied verplaatsen.

Ten noorden van het plangebied is ter hoogte van de Kerkstraat 7A een verblijfplaats van steenmarter waargenomen in enkele holle boomstammen die ter plaatse aanwezig waren (figuur 4.11 en 4.12). De waargenomen steenmarters binnen het plangebied zijn mogelijk gebonden aan deze verblijfplaats en maken gebruik van het plangebied als foerageergebied. De werkzaamheden tasten deze verblijfplaats niet aan.

Het plangebied betreft geen essentieel foerageergebied voor steenmarter, aangezien in de omgeving voldoende alternatieve foerageerlocaties aanwezig zijn, zoals in de voor- en achtertuinen van de omliggende woningen, de groenstrook ten oosten of de begraafplaats ten westen van het plangebied.

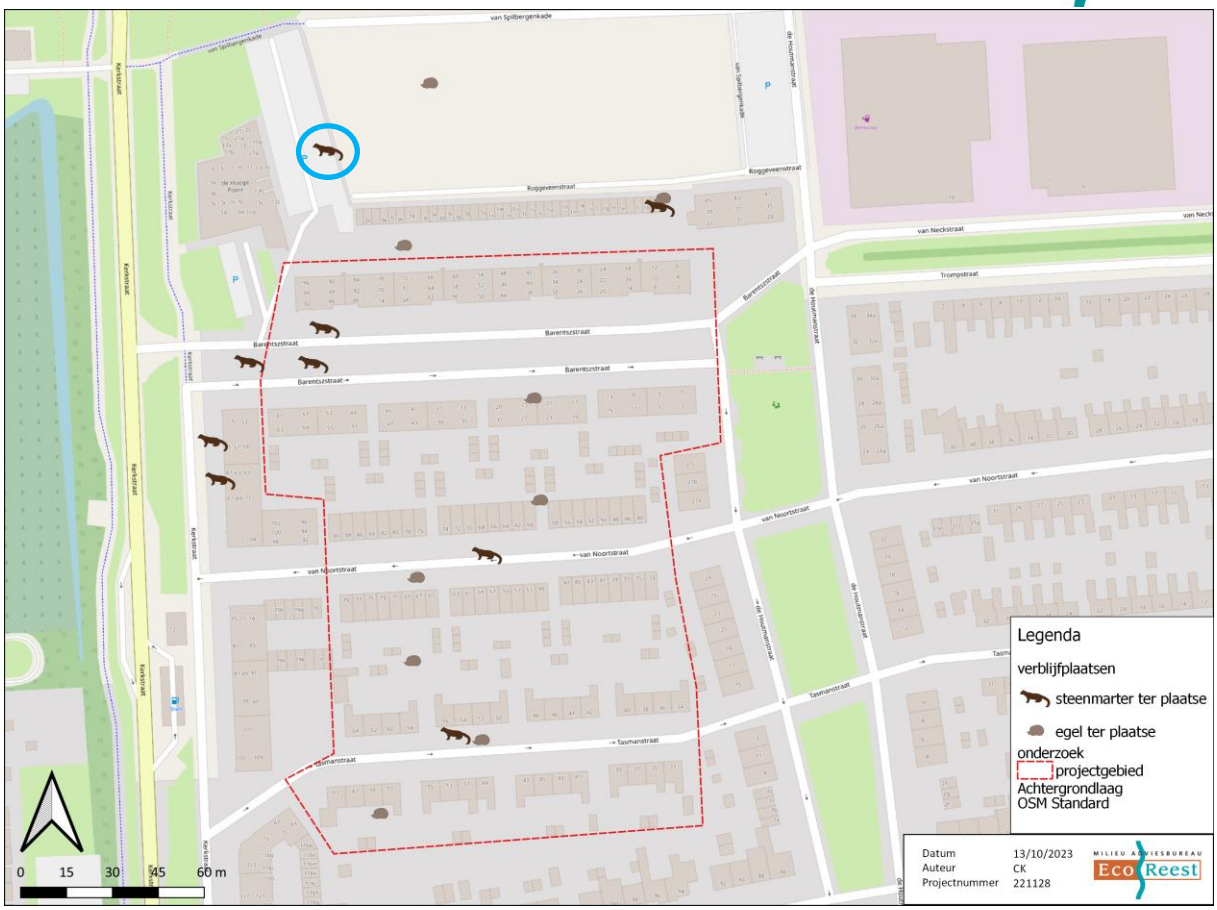

Figuur 4.10 Waarnemingen van steenmarters en egel ter plaatse. Het verblijf bevindt zich op de locatie van de blauwe cirkel.

Figuur 4.11 Tijdens de veldbezoeken is een verblijfplaats van steenmarter waargenomen buiten het plangebied.

Figuur 4.12 De verblijfplaats bevindt zich in enkele boomstammen die ter plaatse aanwezig zijn.

4.5 Overige waarnemingen

4.5.1 Kauw

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied drie nesten van kauw waargenomen op de schoorstenen van de woningen aan de Van Noortstraat 55 en 61 en de Tasmanstraat 43. Tabel 4.7 en figuur 4.13 geven een overzicht van deze waarnemingen. Alle nesten zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen dan niet worden verwijderd of beschadigden ook niet worden verstoord als dit een verlaagd broedsucces tot gevolg heeft.

Ook hanteert de provincie Groningen het beleid dat essentiële nesten niet weggenomen mogen worden. Als een vogel jaarlijks terugkeert naar hetzelfde nest, moet deze in staat blijven om zijn eerder verlaten nest weer te kunnen betrekken. Indien ecologisch wordt gemotiveerd dat een vogel in de directe omgeving geen andere nestgelegenheden heeft, wordt het nest beschouwd als essentieel en daarmee jaarrond beschermd. De provincie Groningen hanteert geen lijst van vogels met een jaarrond beschermd nest, maar erkent de lijsten van andere bevoegde gezagen als hulpmiddel om de essentie van een nest aan te kunnen tonen.

Het functionele leefgebied van kauw bestaat uit nestgelegenheid in en rond bebouwing, zoals in dakgoten of schoorstenen, en foerageergebied, zoals weilanden, wegbermen, en parken of plantsoenen binnen de bebouwde kom. Ook hebben ze opgaand groen zoals bomen nodig om in te schuilen en vanaf te observeren. Binnen het plangebied is geschikte nestgelegenheid en opgaand groen aanwezig. Foerageergebied is te vinden in de omgeving, zoals de groenstrook ten oosten of de begraafplaats ten westen van het plangebied. In de omgeving van het plangebied is ook alternatief nestgelegenheid aanwezig voor kauw, zoals de omliggende bebouwing in de wijk.

Gezien het lage aantal nestplaatsen binnen het plangebied en de goede geschiktheid van de omgeving voor deze soort, is voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar en zijn deze nestplaatsen daarom niet jaarrond beschermd.

Tabel 4.7 Overzicht waarnemingen nestlocaties kauw

Ronde	Adres	Locatie nestplaatsen	Aantal individuen
GZ1	Van Noortstraat 55	Bij de schoorsteen	1
HM1	Van Noortstraat 61	Bij de schoorsteen	1
GZ2	Tasmanstraat 43	Bij de schoorsteen	2

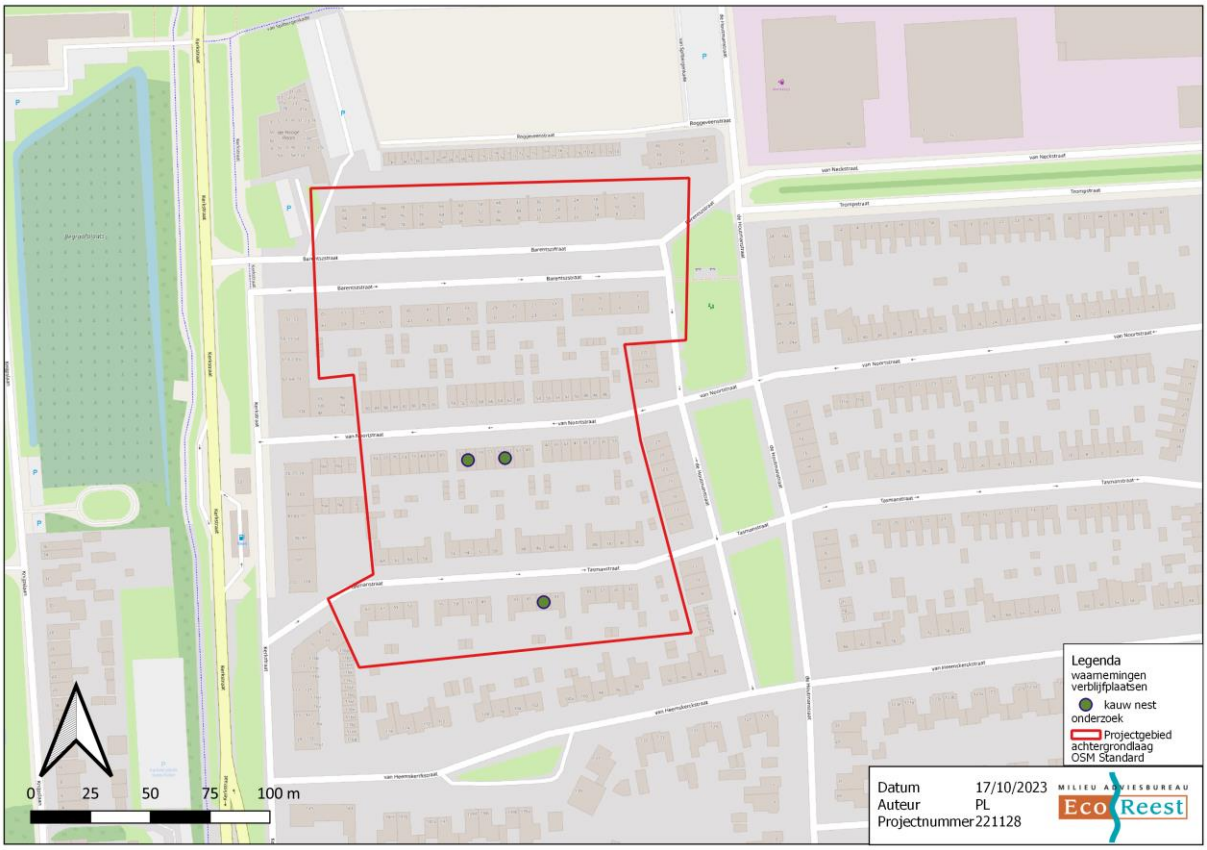

Figuur 4.13 Waarnemingen van nestlocaties van kauw binnen het plangebied.

4.5.2 Egel

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele egels foeragerend ter plaatse van het plangebied waargenomen (figuur 4.10). Deze grondgebonden zoogdieren maken gebruik van de voor- en achtertuinen van het plangebied als foerageergebied. Egel is in provincie Groningen in voorliggende situatie vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Bovendien zijn in de omgeving van het plangebied alternatieve foerageerlocaties aanwezig, zoals de groenstrook ten oosten of de begraafplaats ten westen van het plangebied. Het plangebied betreft zodoende geen essentieel foerageergebied.

5. EFFECTBEOORDELING

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld welke effecten de voorgenomen werkzaamheden hebben op de binnen de projectlocatie aanwezige wettelijke beschermde soorten. De resultaten worden behandeld per soort(groep).

5.1 Functie van het plangebied en effectbeoordeling

5.1.1 Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er in het onderzoeksgebied diverse verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig zijn. Zie tabel 5.1 voor een overzicht van de aangetroffen verblijfplaatsen.

In het onderzoeksgebied zijn zomer- en paarverblijfplaatsen en mogelijk winterverblijfplaatsen van enkele individuen aanwezig. De verblijfplaatsen bevinden zich naar waarschijnlijkheid onder het dak, hoewel er mogelijk ook toegang tot de spouw is. Dit betekent dat het onderzoeksgebied onderdeel uitmaakt van het netwerk en leefgebied van vleermuizen waar gedurende de zomer-, paar- en mogelijk winterperiode gebruik van gemaakt wordt. Alle verblijfplaatsen zijn essentieel en jaarrond beschermd.

Binnen het plangebied is foerageergebied voor enkele individuen van gewone dwergvleermuis en zijn vermoedelijk vliegroutes voor enkele individuen van verscheidene soorten vleermuizen aanwezig. Gezien de aanwezigheid van alternatieven in de omgeving betreft het geen essentieel leefgebied.

De voorgenomen sloopwerkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat deze verblijfplaatsen worden vernietigd. Ook worden foerageergebied en potentiële vliegroutes aangetast als gevolg van potentiële bomenkap en aantasting van de tuinen. In de omgeving is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig.

Tabel 5.1 Resultaten vleermuisonderzoek en beoordeling overtreding Wet natuurbescherming

Soort	kraamverblijf	zomerverblijf	paarverblijf	winterverblijf	overtreding Wnb
Gewone dwergvleermuis	0	7	2	Mogelijk	Ja
Gewone of ruige dwergvleermuis	0	1	0	Mogelijk	Ja
Laatvlieger	0	1	0	Mogelijk	Ja

5.1.1.1 Conclusie effectbeoordeling vleermuizen

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden worden verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger beschadigd, vernield en verstoord.

Hiermee is sprake van een overtreding van artikel 3.5 (2^{e} en 4^{e} lid) van de Wnb.

5.1.2 Jaarrond beschermde vogelnesten

Het onderzoek naar jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw heeft duidelijk gemaakt dat er in het onderzoeksgebied 46 nestplaatsen van huismus en 13 nestplaatsen van gierzwaluw aanwezig zijn. Zie tabel 5.2 voor een overzicht van de aangetroffen verblijfplaatsen.

De nestplaatsen van huismus bevinden zich in het dak van de woningen. Dit betekent dat het onderzoeksgebied onderdeel uitmaakt van leefgebied van huismus waar gedurende het broedseizoen en de winterperiode gebruik van gemaakt wordt. Aangezien huismussen jaarlijks

gebruik maken van hetzelfde nest, zijn alle nesten van huismus essentieel en jaarrond beschermd. Binnen het plangebied is ook essentieel foerageergebied van huismussen aanwezig in de voor- en achtertuinen van de woningen.

De voorgenomen sloopwerkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat deze nesten worden vernietigd. Ook wordt essentieel foerageergebied van huismus vernietigd.

De nestplaatsen van gierzwaluw bevinden zich in het dak van de woningen. Dit betekent dat het onderzoeksgebied onderdeel uitmaakt van leefgebied van gierzwaluw waar gedurende het broedseizoen gebruik van gemaakt wordt. Aangezien gierzwaluw jaarlijks terugkeert naar hetzelfde nest, zijn alle nesten van gierzwaluw essentieel en jaarrond beschermd.

De voorgenomen sloopwerkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat deze verblijfplaatsen worden vernietigd.

Tabel 5.2 Resultaten jaarrond beschermde vogelnesten en beoordeling overtreding Wnb

Soort	nestplaats	aantasting	overtreding Wnb
Huismus	46	Ja	Ja
Gierzwaluw	13	Ja	Ja

Bij de voorgenomen sloopwerkzaamheden worden nestplaatsen van huismus en gierzwaluw weggenomen. Hiermee is sprake van een overtreding van artikel 3.1 (2^{e} lid) van de Wnb.

5.1.3 Steenmarter

Het onderzoek naar steenmarter heeft uitgesloten dat zich binnen het plangebied verblijfplaatsen van steenmarter bevinden. Wel maakt het plangebied onderdeel uit van het functioneel leefgebied van steenmarter. Gezien de aanwezigheid van alternatieven in de omgeving gaat het niet om essentieel leefgebied.

De voorgenomen sloopwerkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat dit (niet-essentieel) leefgebied aangetast wordt. Hiermee is geen sprake van een overtreding van artikel 3.10 van de Wnb.

5.1.4 Niet jaarrond beschermde vogelnesten

Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er in het onderzoeksgebied drie nesten van kauw aanwezig zijn. Zie tabel 5.3 voor een overzicht van de aangetroffen nesten. Deze nesten zijn niet jaarrond beschermd. Dat betekent dat deze nesten in periodes beperkt is tot de periode van het broedseizoen, zolang er gebroed wordt en niet-vliegvlugge jongen aanwezig zijn.

De nesten van kauw bevinden zich in de schoorstenen van de woningen. Als gevolg van de sloopwerkzaamheden worden deze nesten vernietigd. De werkzaamheden tasten ook de functionele leefomgeving aan, echter gaat het niet om essentieel leefgebied.

Tabel 5.3 Resultaten niet jaarrond beschermde vogelnesten

Soort	nestplaats	aantasting	essentieel leefgebied	aantasting	overtreding Wnb
Kauw	3	Ja	Nee	Nvt	Ja, tijdens het broedseizoen

Bij voorgenomen de sloopwerkzaamheden worden nestplaatsen van kauw weggenomen. Bij het verwijderen van nesten in het broedseizoen is sprake van een overtreding van artikel 3.1 (2^{e} lid) van de Wnb.

6. JURIDISCHE VERVOLGSTAPPEN

De voorgenomen werkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat er verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Voor het wegnemen of verstoren van een functionele verblijfplaats van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger en nestplaatsen van huismus en gierzwaluw en nestplaatsen van kauw tijdens het broedseizoen, is een toestemming in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Deze toestemming kan in principe op twee manieren geregeld worden:

1) Door te werken volgens de voorschriften van een geldige gedragscode. Voor woningcorporaties (en voor hun aannemers) is de Aedes gedragscode (2023) beschikbaar. Deze kan onder voorwaarden toegepast worden, en dan is geen ontheffingsaanvraag nodig. Dat scheelt proceduretijd en legeskosten. Het verlicht niet de verplichte mitigatie, ecologische begeleiding en natuurinclusieve werkwijze.
2) Door een ontheffing te aan te vragen.

In de volgende paragraaf volgt als eerste de toets of de Aedes Gedragscode toepasbaar is.

6.1 Toets toepasbaarheid Aedes Gedragscode

De gedragscode is toepasbaar voor specifieke werkzaamheden, specifieke soorten en typen en aantallen verblijfplaatsen van deze soorten, mits projecten relatief kleinschalig zijn. Onderstaand wordt de bruikbaarheid van de gedragscode op deze verschillende criteria beoordeeld.

Werkzaamheden
De gedragscode is toepasbaar voor specifieke werkzaamheden met als doel onderhoud, verduurzaming en renovatie. Werkzaamheden welke hieronder vallen zijn onder andere onderhoud aan gevels, daken en goten, schilderwerk, aanbrengen van isolatie, vervangen van kozijnen, gevelbetimmering en dakbedekking en het plaatsen van zonnepanelen.

De voorgenomen werkzaamheden voor het beoogde plan zijn volledige sloop van de bestaande woningen, alvorens nieuwbouw te realiseren. De gedragscode is op basis van de werkzaamheden **niet** toepasbaar voor dit voorliggend project.

6.2 Ontheffing

Gedeputeerde Staten kan onder Artikel 3.3 lid 4 en Artikel 3.8 lid 5 een ontheffing verlenen.
Dit kan alleen indien er sprake is van een zogenaamd wettelijk belang. Dit is voor vogels beperkt tot het belang van volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, of in het belang van flora en fauna, maar kan niet op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang. Voor vleermuizen kan ontheffing niet alleen worden verleend worden op grond van genoemde belangen, maar ook op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
Voorwaarde voor het verkrijgen van een ontheffing is verder dat er geen andere bevredigende oplossing is (de alternatieven toets) én dat de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (art. 3.3) of er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (art. 3.8).

Een ontheffingsaanvraag wordt onderbouwd met een activiteitenplan. Een activiteitenplan omvat een beschrijving van:

- De alternatieventoets: waarom vinden de werkzaamheden op de gekozen wijze en locatie plaats;
- Het wettelijke belang: welk doel wordt met de uitvoering van het project bereikt;
- De beoordeling van de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten;
- De wijze waarop en de aantallen waarmee de vervallen verblijfplaatsen worden gemitigeerd en gecompenseerd;
- De wijze waarop bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van de beschermde soorten.

Termijn
De officiële termijn voor het verkrijgen van een besluit van de provincie ten aanzien van de Wet natuurbescherming is dertien weken, met een mogelijkheid tot verlenging van zeven weken. Als de Omgevingswet van kracht is worden deze termijnen acht weken, met mogelijke verlenging van zes weken. Overigens zijn dit geen fatale termijnen en blijkt in de praktijk dat er rekening gehouden moet worden met termijnen van 20 tot 40 weken.
Gezien de lange afhandeltijd én de tijd die nodig is als gewenningsperiode voor mitigerende maatregelen tijdens de ecologisch relevante periode of voor een op kwetsbare periodes aangepaste planning, wordt geadviseerd dit ruim voor het uitvoeren van de werkzaamheden te doen.

6.3 Mitigerende en compenserende maatregelen

Als beschermde nest- of verblijfplaatsen worden aangetast of vernietigd moeten deze worden vervangen. Dat betekent dat er alternatieve verblijfplaatsen moeten worden aangeboden. Het aantal vervangende verblijfplaatsen is altijd groter dan het aantal verblijfplaatsen dat vervalt. Dit is om dieren voldoende kans te geven de alternatieven te vinden. De alternatieve nest- of verblijfplaatsen (veelal in de vorm van kasten) moeten ruim voor de start van de werkzaamheden worden aangeboden, omdat er rekening gehouden moet worden met een gewenningsperiode in de ecologisch relevante periode. Dit houdt in dat vervangende verblijfplaatsen aanwezig moeten zijn in de periode dat ze normaalgesproken door de dieren gebruikt worden. In de praktijk gaat het om enkele maanden tot een half jaar.

Naast de tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen moeten ook permanente voorzieningen worden gerealiseerd.

6.3.1 Ecologische begeleiding

De concrete uitwerking van de vereiste mitigerende en compenserende maatregelen vindt plaats in het activiteitenplan. Doorgaans wordt in de ontheffing als voorwaarde opgenomen dat de werkzaamheden plaatsvinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.
De ecologisch deskundige adviseert op grond van de ontheffing over:

- geschikte locaties voor de alternatieve voorzieningen, en wijze van plaatsing.
- welke maatregelen nodig zijn voor aanvang of tijdens het project, zoals aanpassing van de planning aan kwetsbare periodes of gewenningstijden voor de alternatieve voorzieningen.
- hoe en wanneer de gebouwen/woningen ongeschikt gemaakt (‘natuurvrij’) kunnen en moeten worden voor de soorten. Dit vindt plaats voorafgaand aan de werkzaamheden, maar na ontvangst van de ontheffing.

6.3.2 Bescherming vogels tijdens het broedseizoen

Tijdens het broedseizoen zijn alle broedende vogels en hun nesten beschermd. Daarom heeft het zin om zoveel mogelijk werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Voor het broedseizoen wordt in principe de periode van 1 maart tot 1 september aangehouden, maar dit zijn

geen harde grenzen. Bepalend is of er broedgevallen aanwezig zijn, en dit is afhankelijk van de soort en van klimatologische omstandigheden, die van jaar tot jaar verschillen.

Het is vaak niet mogelijk alle werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Dat betekent dat er voorafgaand en/of tijdens de werkzaamheden rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van deze nesten.

Er zijn verschillende mogelijkheden om hier invulling aan te geven. Het is altijd maatwerk en ter beoordeling aan een deskundig ecoloog, en het kan niet uitgevoerd worden zonder ecologische begeleiding.

Opties kunnen zijn:

- Voorafgaand aan het broedseizoen potentiële nestlocaties ongeschikt maken en houden;
- Voorafgaand aan het broedseizoen het werk opstarten en zorgen dat er continu doorgewerkt wordt;
- Ander maatwerk (locatiespecifiek) op basis van ecologische begeleiding.

In alle gevallen is het noodzakelijk dat een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld en dat een deskundig ecoloog de projectlocatie vrijgeeft voor de werkzaamheden.

6.4 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

6.5 Conclusies

De gedragscode van Aedes is niet toepasbaar. Er moet een ontheffing worden aangevraagd. Dat betekent dat er een activiteitenplan moet worden opgesteld, met daarin opgenomen een mitigatie- en compensatieplan.

6.6 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest BV aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies, indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUURLIJST

Boeken / documenten

AEDES (2023) Gedragscode soortenbescherming voor woningcorporaties.

BIJ12 (2017). Kennisdocument Gierzwaluw Apus apus. Versie 1.0, juli 2017

BIJ12 (2023). Kennisdocument Gierzwaluw Apus apus. Versie 2.0, juli 2023

BIJ12 (2023). Kennisdocument Huismus Passer domesticus. Versie 2., februari 2023

BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis Pipistrellus nathusii. Versie 1.0, juli 2017

Verhees, J.J.F., P. van Hoof, P. Lemmers, J. Jeucken, T.P. Molenaar & R. Janssen (2023). Waar overwinteren Laatvliegers (*Eptesicus serotinus*)? Jaargang 112 (4): 119-126.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2021, januari 2021

Websites

Website provincie Groningen
www.BIJ12.nl
www.sovon.nl
www.vleermuis.net
www.zoogdiervereniging.nl